

"קום התהלך"

למי יש ארץ אחרת

מתוך "ליקוטי שמואל"

עורך ומלקט ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

למי יש ארץ אחרת?

יש אנשים שכן. אבל רבים אחרים לא.

נתן סליפקין

יש סיסמה פופולרית בישראל שמופיעה על מדבקות רכב, תכשיטים וכדומה: "אין לי ארץ אחרת". הביטוי לקוח משמו של שיר אייקוני ומרגש במיוחד שכתב אהוד מנור, עם מוזיקה שהלחינה קורין אלאל, והוקלט במקור בשנת 1986 על ידי גלי עתרי; את השמות הללו נזכיר שוב בהמשך. שורות הפתיחה והפזמון שלו הם *Ain li eretz acharet*, *gam im admati bo'eret*, "אין לי ארץ אחרת, גם אם ארצי בוערת".

שכן שלי, שחוה חרדת מלחמה גדולה מהאדמה הבוערת, אמר לי שהוא לא מתחבר לזה בכלל. הוא אמר, "אבל יש לי מדינה אחרת. אני יכול לחזור לטינק בארה"ב!" והוא אמר שאם המצב יחמיר, הוא ישקול ברצינות לעשות זאת.

בתחילת המלחמה תהיתי את אותו הדבר. יש לי מדינה אחרת - שתיים, למעשה. לי יש אזרחות בריטית ולאשתי יש אזרחות אמריקאית, ולילדים שלנו יש את שניהם. אולי כדאי שנחזור לגור במקום בטוח יותר? אחד הפרשנים בפוסט הקודם דיבר על לייקווד כמקום בטוח ומצוין לחיות בו עם חיים יהודיים עשירים.

עכשיו אני יכול להמשיך ולדבר על כמה מיוחד ומועיל לחיות בישראל, על כך שזו גם הארץ המובטחת וגם המולדת ההיסטורית שלנו, על כך שזו המדינה היחידה עם ריבונות יהודית. וכל זה יהיה נכון. אבל יש נקודה אחרת שאני רוצה לדון בה בפוסט הזה.

כן, יש לי מדינה אחרת שאני יכול ללכת אליה (אם כי זה לא יהיה פשוט בכלל, במיוחד עבור הילדים שלי). כך גם הרבה אנשים ברמת בית שמש ובשאר ישראל.

אבל יש גם המון המון אנשים שלא.

יש מיליוני יהודים בישראל שפשוט אין להם לאן ללכת. יש כאלה שפשוט אין להם כסף לזה ויהיה להם קשה מדי למצוא עבודה במדינה שבה הם אפילו לא דוברים את השפה.

יש כאלה שהם מבוגרים מדי או חולים מדי או שיש להם ילדים קטנים שיסבלו ממעבר. יש כאן כאלה שיש להם אחריות מכרעת. יש כאלה שפשוט מוטמעים כאן עמוק מדי.

ועוד יותר לעניין, יש גם מיליוני יהודים שאין להם שום דרכון חוץ מהדרכון הישראלי שלהם. איזו מדינה אחרת תיתן להם להיכנס? היהודים שבאו מאיראן וממצרים ומסוריה ומתימן בוודאי לא יכולים לחזור לארצות האלה! רוסיה ומדינות רבות באירופה אינן מקום בטוח ליהודים. ואפילו מדינות בטוחות יחסית ומאפשרות הגירה מסוימת לא יקלטו מיליוני יהודים (ואם כן, סביר להניח שמדינות אלה יהפכו במהרה ללא בטוחות במיוחד ליהודים).

למעשה, זו אחת הסיבות העיקריות לקיומה של ישראל מלכתחילה. ככל שהאנטישמיות באירופה גברה, יהודים רבים הבינו שהם צריכים לצאת, אבל פשוט לא היה להם לאן ללכת. עשרים שנה לפני השואה נטבחו לפחות 100,000 יהודים בפוגרומים באוקראינה, שיצרו גם 600,000 פליטים בינלאומיים יהודים ועוד מיליונים שנעקרו מבתיהם ואיימו עליהם.

בשלב זה, אנשים רבים הבינו כי אסון גדול עוד יותר עלול להתרחש. אבל המדינות שאליהן נמלטו המספר הגדול ביותר של פליטים יהודים שינו כולן את מדיניות ההגירה שלהן כדי למנוע הגירה יהודית נוספת. זה כלל לא רק את פולין וגרמניה (שברור שממילא לא היה פתרון טוב לטווח ארוך), אלא גם את ארצות הברית, ארגנטינה ופולסטין הבריטית. בארה"ב, עיתונו של הנרי פורד פרסם עלונים על הבעיה היהודית, בטענה שהחוב הלאומי נוצר בהשראת יהודים כדי לשעבד אמריקאים והשמצות שגאה אחרות מסוג זה כדי להרחיק יהודים.

ואז המצב החמיר עוד יותר באירופה, עם עלייתו של היטלר. כמה אנשים הצליחו לצאת. הוריו של אהוד מנור, מחבר "אין לי ארץ אחרת", נמלטו מבלארוס והצליחו להגיע לארץ ישראל.

ובכל זאת, אף מדינה לא הייתה מוכנה לקלוט מיליוני יהודים. ארה"ב כינסה את ועידת אוויאן ואיגדה 32 מדינות כדי למצוא בית לפליטים יהודים. אבל מלבד הרפובליקה הדומיניקנית וקוסטה ריקה, אף מדינה, כולל ארה"ב, לא הייתה מוכנה לקבל פליטים יהודים במספר משמעותי כלשהו. כתוצאה מכך נרצחו מיליוני יהודים באירופה.

וגם לאחר זוועות השואה, לניצולים יהודים רבים *עדיין* לא היה לאן ללכת! חלקם חזרו לערי מולדתם בפולין ונהרגו בפוגרום. אחרים נמקו במחנות עקורים במשך שנים, חלקם היו למעשה במחנות ריכוז. חמותי ז"ל בילתה את שנות חייה הראשונות במחנה עקורים; התמזל מזלם של הוריה והיה להם קרוב משפחה בארה"ב שהצליח בסופו של דבר להביא אותם, אך לרוב היהודים לא הייתה אפשרות כזו.

יהודים רבים, באופן מובן מאוד, הבינו שיש צורך במולדת יהודית. זה לא היה קשור לכך שזה בהכרח המקום הבטוח ביותר ליהודי לחיות בו. כולם ידעו תמיד שארץ-ישראל נמצאת בחלק עוין ומסוכן של העולם, ושיהיה אתגר עם הערבים התושבים (אם כי ההנחה הרווחת הייתה שתיפתר איזושהי פשרה; לא הייתה תוכנית רחבה לגרש אותם). וערב מלחמת העצמאות הוערך שיש סיכוי של 50-50 בלבד לשרוד!

ישראל עדיין לא הייתה, ועדיין איננה, המקום הבטוח ביותר בעולם ליהודים. אבל לא לכולם יש את האפשרות לחיות במקום הבטוח ביותר בעולם - אנשים רבים פשוט צריכים מקום בטוח יותר מהמקום שבו הם חיים כרגע. ובכל מקרה, מולדת אינה השגת הביטחון הגדול ביותר – מדובר בבית, מקום שיהודים משתייכים אליו מבחינה היסטורית, מקום שיהודים תמיד יכולים להגיע אליו כאשר הם חוששים מרדיפות או חווים אפליה, שבו אנו יכולים לקחת אחריות על ביטחוננו, ושבו אנו יכולים ליישם את היותנו יהודים בפעולה ובביטוי.

ישראל אמנם ניצחה במלחמת העצמאות - במחיר של 1% מאוכלוסייתה - אך הדבר יצר משבר עבור קרוב למיליון יהודים במדינות מוסלמיות, שנרדפו ונאלצו לעשות שימוש מייד בישראל כמקלט. הוריה של גלי עתרי, זמרת *אין לי ארץ אחרת*, נמלטו מתימן לישראל, ואילו משפחתה של המלחינה קורין אלאל ברחו מתוניסיה. אבל צריך לזכור שגם אם ישראל לא הייתה קמה, קיומם של יהודים בארצות מוסלמיות היה קשה ורעוע מאוד.

וכך אנחנו מגיעים למצב שאנחנו נמצאים בו היום. בישראל חיים למעלה משבעה מיליון יהודים. לרובם *אין* מדינה אחרת ללכת אליה, גם אם הם רוצים (מה שאין להם). *אין להם ארץ אחרת*.

(כפי שמציין חביב רטיג גור, זוהי טעות יסודית של פלסטינים רבים ותומכיהם, המאמינים שהם יכולים להיפטר מהיהודים באלימות בדיוק כפי שהאלג'יראים השתמשו בהצלחה

באלימות כדי לגרום לקולוניאליסטים הצרפתיים לחזור לצרפת. הם לא תופסים שלרוב היהודים פשוט אין מדינה לחזור אליה, ולכן אלימות לא תשיג דבר ואפילו לא תועיל).

עכשיו, יש יהודים שמסתכלים על הדברים רק במונחים של האינטרסים האישיים שלהם. "איפה יש לי מקום בטוח לגור בו? מהי סביבה בטוחה מבחינה רוחנית עבור ילדיי?" ואם, כתוצאה מכך, אחרים פחות בטוחים פיזית ורוחנית ונאלצים לשאת במחיר גדול עוד יותר למשפחותיהם, לעבודתם ולחייהם הדתיים, אז זה פשוט חבל.

אבל אחרים מרגישים תחושת אחריות כלפי שאר האנשים שלנו. זה לא "אני" ו"הם" - זה אנחנו. הניסוח הנכון הוא לא *אין לי* ארץ אחרת או *אין להם* ארץ אחרת. זה אין לנו ארץ אחרת *ain lanu erez acheret*.

מיליוני יהודים זקוקים לישראל. ישראל זקוקה לצבא חזק ולכלכלה חזקה כדי לממן אותה ולחיים לאומיים יהודיים משגשגים. לכל אחד ואחת מאיתנו יש אחריות לעזור בכך.